

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ ОРГАНІЗОВАНИМИ ГРУПАМИ І ЗЛОЧИННИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ, ЯКІ СФОРМОВАНІ НА ЕТНІЧНІЙ ОСНОВІ

Севрук В. Г.

У статті наголошено на особливостях збирання, аналізу, накопичення та зберігання інформації з метою її зручного та ефективного використання під час виявлення, документування та розслідування злочинів, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі. Інформаційно-аналітичне забезпечення протидії злочинам, що вчиняються організованими групами та злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі, - це система організаційно-функціональних і скоординованих заходів, спрямованих на збір, накопичення, систематизацію, аналіз, узагальнення, оцінку та використання такої інформації, зокрема обмеженого доступу, і обмін нею між підрозділами правоохоронних органів із метою протидії організованим групам і злочинним організаціям, які сформовані на етнічній основі. Обґрунтована доцільність використання в розшуковій роботі інформаційно-аналітичної розвідки в мережі Інтернет як специфічного оперативного-розшукового заходу, що полягає в цілеспрямованому активному пошуку та отриманні відкритої інформації з комп'ютерних систем і мереж із метою встановлення широкого кола явищ, обставин, подій, що впливають на злочинну поведінку окремих осіб, злочинних груп, вивчення фактів (часу, місця, способу злочинних дій, кримінальної активності, міжособистісних контактів, зустрічей, інших подій), а також виявлення відомостей, які сприяють встановленню місцезнаходження розшукуваних осіб, їхніх родинних та інших зв'язків, що дають змогу встановити зв'язки між фактами, вчинками та їх наслідками. На основі порівняльно-правового дослідження зарубіжного досвіду використання інформаційно-аналітичного забезпечення під час протидії злочинам, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі, визначено можливості запровадження позитивного зарубіжного досвіду в роботу правоохоронних органів України. Значення нашої наукової розвідки, передусім, полягає в тому, щоб на практиці правоохоронні органи, які займаються протидією організованим групам та злочинним організаціям, які

сформовані на етнічній основі, мали уявлення про це негативне явище.

Ключові слова: інформаційно-аналітичне забезпечення, етнічна злочинність, організовані групи, які сформовані на етнічній основі, злочинні організації, які сформовані на етнічній основі, протидія, зарубіжний досвід.

Sevruk V. G. Foreign experience of information and analytical support for combating crimes committed by organized groups and criminal organizations that are formed on an ethnic basis

The article deals with the peculiarities of collecting, analyzing, accumulating and storing information for its convenient and effective use in the detection, documentation and investigation of crimes committed by organized groups and criminal organizations that are formed on an ethnic basis. Accordingly, information and analytical support for combating crimes committed by organized groups and criminal organizations that are formed on an ethnic basis is a system of organizational, functional and coordinated measures aimed at collecting, accumulating, systematizing, analyzing, summarizing, evaluating and using such information, including limited access and exchange between law enforcement agencies in order to combat organized groups and criminal organizations that are formed on an ethnic basis. The expediency of using information and analytical intelligence on the Internet as a specific operational and investigative measure, which consists in purposeful active search and obtaining open information from computer systems and networks in order to establish a wide range of phenomena, circumstances, events affecting on the criminal behavior of individuals, criminal groups, the study of facts (time, place, manner of criminal acts, criminal activity, interpersonal contacts, meetings, other events), as well as the identification of information that helps to establish the whereabouts of wanted persons, their families and others. languages, which further

© Севрук В. Г., 2021

provide an opportunity to establish links between facts, actions and their consequences. Based on a comparative legal study of foreign experience in the use of information and analytical support in combating crimes committed by organized groups and criminal organizations, which are formed on an ethnic basis, the possibilities of introducing positive foreign experience in the work of law enforcement agencies of Ukraine are determined. It is noted that the importance of our scientific intelligence, first of all, is that in practice, law enforcement agencies engaged in combating organized groups and criminal organizations that are formed on an ethnic basis, had the opportunity to have an idea of this negative phenomenon.

Key words: *information-analytical support, ethnic crime, organized groups that are formed on an ethnic basis, criminal organizations that are formed on an ethnic basis, counteraction, foreign experience.*

Постановка проблеми та її актуальність.

Актуальною і нагальною проблемою для України є протидія етнічній організованій злочинності. Реалії сьогодення спрямовують правоохоронні органи протидіяти злочинам, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі, шляхом використання нових методів, засобів, зокрема інформаційних технологій та сучасних телекомунікаційних засобів, що мають глобальний масштаб впливу, і відходити від застосування застарілих методів.

Отже, нові методики розкриття злочинів із використанням інформаційних технологій, спеціалізованого програмного забезпечення із залученням вузькопрофільних фахівців-аналітиків мають замінити застарілі методи [1, с. 240]. Варто зазначити, що інформаційний простір, інформаційні ресурси, інформаційна інфраструктура та інформаційні технології відіграють провідну роль у підвищенні рівня й темпів соціально-економічного, науково-технічного та культурного розвитку, а також значним чином впливають на ефективність прийняття управлінських рішень, зокрема й у сфері боротьби з організованою злочинністю та корупцією [2, с. 166].

Саме тому вивчення зарубіжного досвіду використання інформаційно-аналітичного забезпечення під час протидії злочинам, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі, потребує удосконалення, що зумовило актуальність вибраної теми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним і практичним проблемам, пов'язаним з інформаційно-аналітичним забезпечен-

ням протидії злочинам, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі, приділяли увагу відомі вітчизняні та зарубіжні вчені в різних галузях, зокрема С.В. Албул, В.В. Арешонков, В.О. Байов, О.В. Бочковий, О.І. Бугера, В.І. Дубина, Є.В. Зозуля, В.Г. Иванов, С.М. Иванов, О.Г. Кальман, В.В. Карасюк, І.М. Козьяков, В.М. Куц, Б.В. Лизогуб, Б.Є. Лук'янчиков, Є.Д. Лук'янчиков, О.А. Малиновська, Н.В. Мицишин, С.С. Мірошниченко, С.Ю. Петряєв, О.М. Подільчак, І.Л. Рудницький, А.М. Толочко, М.С. Туркот, В.І. Фелик, С.О. Філіпов, В.Г. Хахановський, С.А. Шепетько та ін.

Мета статті - дослідити окремі питання зарубіжного досвіду використання інформаційно-аналітичного забезпечення протидії злочинам, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі, та окреслити шляхи вдосконалення законодавства у цій сфері.

Виклад основного матеріалу. Сучасна теорія оперативно-розшукової діяльності до організації протидії злочинам зараховує вивчення, аналіз та оцінку оперативної обстановки, інформаційно-аналітичне забезпечення, планування оперативно-розшукової діяльності, взаємодію в оперативно-розшуковій діяльності, фінансове забезпечення оперативно-розшукової діяльності, контроль і нагляд за оперативно-розшуковою діяльністю [3, с. 74]. Своєю чергою організація оперативно-розшукової діяльності оперативних підрозділів Національної поліції України нерозривно пов'язана з інформацією, яка виступає і як предмет, і як знаряддя, і як результат цієї діяльності [3, с. 75; 4, с. 35].

Одна з основних проблем полягає в тому, що в організації інформаційно-аналітичної діяльності правоохоронних органів явно не простежується орієнтація аналітиків на використання необхідних знань у галузі кримінології, статистики, економічного аналізу, організації управління в органах Національної поліції України, методик вивчення рівня латентної злочинності, прикладного прогнозування тощо. Основним показником оцінки ефективності правоохоронної діяльності на практиці залишається здебільшого один відсоток розкриття. Хоча всім уже добре відомо, що використання лише цього критерію ізольовано від інших призводить до укриття злочинів від обліку і неповної їх реєстрації [5].

Одним із найбільш важливих напрямів забезпечення діяльності Національної поліції виступає інформаційно-аналітичне забезпечення, завдяки

якому органи поліції отримують інформацію, необхідну як для профілактичної роботи, так і для виявлення та документування злочинів, а також забезпечуються багатофункціональною системою її обробки, аналізу та систематизації. Інформаційне забезпечення тому і розглядається, як правило, у нерозривному зв'язку з аналітичним, оскільки сама по собі інформація без її належної обробки та системного аналізу не може бути самостійно використана з достатньою ефективністю [6, с. 90].

Правоохоронні органи зарубіжних країн широко використовують автоматизовані інформаційно-пошукові системи, які дозволяють значно оптимізувати розкриття та розслідування злочинів, вчинених членами організованих угруповань. З огляду на іноземний досвід національна інформаційна система ідентифікації має будуватися на базі єдиної технології, яка дає змогу обробляти найрізноманітнішу інформацію. Система має охоплювати усі вузлові точки роботи з населенням, паспортно-візові служби, відділення поліції, поліклініки, каси продажу білетів, системи соціального страхування тощо. Принцип «краще запобігти, ніж карати» має зберігатися і у справі протидії організованій злочинності. Запобігання організованій злочинності здійснюється головним чином оперативно-розшуковими засобами за допомогою громадськості, ЗМІ та інших соціальних інститутів [7].

Щоб не бути голослівними, проаналізуємо світову практику інформаційно-аналітичного забезпечення правоохоронної діяльності. Так, ще у далекому 2001 році в англійському журналі «Police» опубліковано статтю про використання сучасних інформаційних технологій у роботі фінансових слідчих. Адже давно відомо, що практично кожна особа залишає за собою електронний слід інформації (наприклад, у Великобританії загальна кількість баз даних, де громадяни можуть залишити електронний слід, у 2001 році становила близько трьохсот, нині ця цифра значно більша). Перед слідчими постає завдання зібрати дані з цих баз щодо конкретної особи, потім відфільтрувати з цих відомостей такі, що відповідають параметрам розслідування, тобто, інакше кажучи, перевірити отриману інформацію стосовно більш широкого контексту розслідування для того, щоб звести воєдино всі відомості та провести аналіз, згідно з яким необхідно діяти далі [8; 9]. Правоохоронні органи зарубіжних країн широко використовують автоматизовані інформаційно-пошукові системи, які дають змогу значно оптимізувати розкриття та розслідування злочи-

нів, учинених членами організованих угруповань [10, с. 57].

Крім того, новітні технології дають змогу активно та продуктивно протидіяти транснаціональній етнічній злочинності завдяки відсутності кордонів у глобальній мережі. Значно полегшується взаємодія та обмін даними між правоохоронними органами різних країн. Наприклад, розшукований злочинець може бути встановлений шляхом застосування однієї з програм ідентифікації особи за фото- чи відеозображенням. Такий досвід вже практикується окремими закордонними державними і приватними відомствами [11-14].

З огляду на це вважаємо досить виразною тенденцію, що впливатиме на ефективність запобіжної діяльності, - технологію застосування великих даних (Big Data), що забезпечують обробку складаних наборів даних. Дослідниками, зокрема О.І. Бугерою, О.Е. Радутним, звертається увага на застосування «великих даних» як ключових інструментів роботи у США (Агентство національної безпеки), Великій Британії (в Сучасній стратегії запобігання злочинності - Modern Crime Prevention Strategy - окремий розділ Using Data and Technology to Prevent Crime), Австралії (впровадження технологій Big Data для кримінологічного прогнозування злочинності комісією зі злочинності - Australian Crime Commission), Японії, де на державному рівні розглядається створення системи запобігання злочинності та протидії екстремістським організаціям із використанням технологій великих даних (Big Data Technologies) та штучного інтелекту (artificial intelligence, AI) [15, с. 25-29].

Механізм одержання облікових даних з інформаційних систем міжнародної поліцейської організації Інтерпол створюється переважно на підставі надсилання відповідного письмового електронного інформаційного запиту. Але недоліком є те, що отримання відповідей на запити оперативних підрозділів правоохоронних органів України займає певний час. Так, у процесі вивчення одержаних відповідей з Інтерполу на запити правоохоронних органів було встановлено, що 30% відповідей отримано впродовж десяти днів, 45% - протягом місяця, 25% - протягом двох місяців [16, с. 133-134].

Нині Україною здійснюється взаємодія з Генеральним Секретаріатом Інтерполу в рамках таких проєктів:

- «Мілленіум» (тисячоліття) - проєкт, запроваджений для збору та аналізу інформації про транснаціональну євразійську організовану злочинність;

Протидія злочинності: проблеми практики та науково-методичне забезпечення

- «Брідж» (міст) - проєкт щодо протидії нелегальній міграції;
- «Сідраг» - проєкт щодо збору інформації про розповсюдження синтетичних наркотиків;
- «Червоні шляхи» - проєкт щодо припинення функціонування каналів торгівлі жінками з країн Східної Європи з метою сексуальної експлуатації до західноєвропейського регіону.

В ЄС у межах Шенгенських домовленостей функціонує Шенгенська інформаційна система (SIS), яка є однією з найбільших інформаційних систем у сфері публічної безпеки у світі та найбільшою в Європі. Шенгенська інформаційна система (SIS) інтегрує інформацію про осіб, які вчинили серйозні кримінальні правопорушення, та осіб, яким заборонено перебування в ЄС. Система містить дані про осіб, які перебувають у розшуку, а також про втрачені документи, викрадені автомобілі, зброю тощо. Призначена SIS для застосування поліцейськими, прикордонниками, митниками держав-членів ЄС [17, с. 145; 18, с. 408].

Упродовж останнього десятиріччя завдяки впровадженню інформаційних технологій у світі з'явилася ціла низка автоматизованих дактилоскопічних ідентифікаційних систем (АДІС), серед них - MORFO (Франція), NEK (Японія), PRINTRAK (США) та інші [19, с. 50].

Інша група - оперативно-пошукові системи, які дозволяють вводити інформацію до бази даних і в подальшому здійснювати її пошук. До таких систем належать, наприклад, у галузі судової балістики автоматизовані ідентифікаційні балістичні системи «Druggfjer» (США), «IBIS» (Канада), у галузі дактилоскопії - «Дакто-2000» та «DEX» (Україна), «AFIS» (США), «Дактомат» (Республіка Білорусь), «Сонда» та «ПАПИЛОН» (Російська Федерація) [20, с. 20].

До подібних комп'ютерних систем у галузі криміналістичних досліджень належать, наприклад, вітчизняна балістична система «Рикошет», іноземні системи «Балэкс», що використовуються під час проведення експертизи вогнепальної зброї, «Кортік» - експертиза холодної зброї, «Автоэкс» - дослідження наїздів транспортних засобів на пішоходів і багато інших [21, с. 160]. Значного поширення набувають системи фірми «Transfarm» (Республіка Польща), такі як «TrasoScan» (дослідження відбитків взуття, пальців, документів, а також інших плоских поверхонь), «ToolScan» (сканування інструментів і слідів, залишених інструментами), «BalScan» (дослідження металевих елементів і гільз патронів). До речі, остання досить широко почала вико-

ристовуватись Експертною службою МВС України [20, с. 20].

Серед програм для автоматизації почеркознавчої експертизи можна виокремити такі: «Почерк» (призначена для автоматизованого експертного дослідження почерку), «Oldman» (встановлення віку виконавця підпису, виконаного від імені особи літнього чи похилого віку), «Lefth» (встановлення факту виконання рукопису незвичною для написання (лівою) рукою), «AGE. SEX» (встановлення статі та віку виконавця рукописного документа) тощо. Серед програм для портретної експертизи - «БАРСПортрет», «Портрет-Поиск», для експертизи відео-, звукозапису - «PINGUIN - IP», «EXPAD», «Signal Viewer», для КЕМРВ - «Проволока», «Спирт», «Farm», для вибухотехнічної експертизи - програма визначення потужності заряду вибухової речовини за результатами ОМП «Руїна» [22, с. 16]. У фоноскопичній експертизі - програмний комплекс для ідентифікації людини за голосом та мовленням SIVE v.8.2. та багато інших технічних і програмних продуктів [20, с. 20-21].

Наприклад, І.Л. Рудницьким із метою вдосконалення процесу виявлення транснаціональних, етнічних і економічних організованих злочинних груп, що вчиняють контрабанду наркотичних засобів, запропоновано систему спеціальних засобів, до яких належать: конфіденційне співробітництво; виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації; проведення спеціальних тактичних операцій під назвою «Канал», міжнародна контрольована поставка, а також інформаційні пошукові системи (інформаційний або аналітичний пошук); програмно-технічні засоби пошуку в інформаційних системах (комп'ютерна розвідка або моніторинг мереж) [16].

Таким чином, моніторинг та узагальнення стану організованої етнічної злочинності мають здійснюватися шляхом аналітичного пошуку, який має бути сфокусованим на виявленні, збиранні, аналізу та оцінюванні як стратегічної, так і тактичної інформації про події та явища, що містять ознаки злочину, вчиненого у складі організованого злочинного угруповання, зокрема з транснаціональними зв'язками. Такий механізм моніторингу та узагальнення стану організованої злочинності дає змогу отримувати доволі різнобічну за змістом і значимістю інформацію, котру можна використати для реалізації не лише оперативних, тактичних, але й стратегічних завдань протидії організованій злочинності в Україні. У зв'язку з цим взаємний обмін оперативною

інформацією між відповідальними підрозділами Національної поліції України та іншими суб'єктами, які здійснюють боротьбу з організованою етнічною злочинністю, повинен мати системний характер [23, с. 104].

Водночас підготовка спеціалістів до роботи в інформаційно-аналітичних підрозділах Національної поліції України має здійснюватися з урахуванням передового досвіду європейських країн, трансформованого під умови українських реалій, шляхом використання вітчизняного інформаційного продукту, виробленого в нашій країні. Також варто внести зміни до чинного законодавства щодо порядку залучення хакерів до роботи в інформаційно-аналітичних підрозділах правоохоронних органів, навіть шляхом звільнення їх від кримінальної відповідальності у разі вчинення злочину невеликої тяжкості. Крім того, на легальному рівні має бути розроблений та впроваджений у практику дієвий механізм обміну даними в режимі реального часу як між правоохоронними органами, так і правоохоронними органами й органами державної влади, які є адміністраторами електронних реєстрів інформації про право власності фізичних та юридичних осіб чи ідентифікуючих даних, які дають змогу оперативніше виявляти злочини, вчинені у складі організованих злочинних угруповань [23, с. 104].

Підсумовуючи викладене, потрібно зазначити, що інформаційно-аналітичне забезпечення протидії злочинам, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі, - це система організаційно-функціональних і скоординованих заходів, спрямованих на збір, накопичення, систематизацію, аналіз, узагальнення, оцінку та використання такої інформації, зокрема обмеженого доступу, і обмін нею між підрозділами правоохоронних органів із метою протидії організованим групам і злочинним організаціям, які сформовані на етнічній основі.

Варто констатувати, що інформаційно-аналітичне забезпечення протидії злочинам, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі, виражає сутність і цільову спрямованість й характеризує роботу правоохоронних органів у протидії етнічній злочинності, що в подальшому має суттєве значення для досудового розслідування, безпеки громадян, суспільства і держави.

Отже, причинами негативного впливу етнічної злочинності на оперативну обстановку в державі є несвоєчасність реагування на загострення цієї

проблеми [24], яка полягає у відсутності процедур і робочих методологій у сфері збирання, оброблення, аналізу та повідомлення правоохоронних органів через звіти щодо цієї проблеми.

Висновки. Нині правоохоронними органами України ще не створено умов, які б давали змогу ефективно використовувати високі інформаційні технології і телекомунікаційні системи під час протидії злочинам, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі.

З огляду на неналежний стан інформаційно-аналітичного забезпечення протидії злочинам, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі, стали тенденцію до збільшення інформаційних ресурсів та активне її освоєння кримінальними структурами, розвиток на базі високих інформаційних технологій спеціалізованого програмного забезпечення, запропоновано такі напрями інформаційно-аналітичної роботи з підвищення ефективності виявлення та документування злочинів, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі: запровадження сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій; створення на рівні профільних департаментів і служб МВС України спеціалізованих інформаційно-аналітичних підрозділів (у службах на рівні територіальних управлінь внутрішніх справ (Національної поліції) - локальних інформаційних систем); об'єднання наявних систем в універсальні комплекси (мережі); забезпечення функціонування системи безпеки та захисту інформації в автоматизованих інформаційно-пошукових системах; удосконалення підготовки і перепідготовки кадрів для інформаційно-аналітичних підрозділів МВС України.

Література

1. Дубина В.І. Запобігання торгівлі людьми оперативними підрозділами Національної поліції України. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2016. № 1. С. 240-251.
2. Мицишин Н.В. Проблемні питання правового регулювання інформаційно-аналітичного забезпечення протидії організованій злочинності й корупції. *Право і суспільство*. 2016. № 3. Ч. 2. С. 163-169.
3. Аброськін В.В., Албул С.В., Єгоров С.О. та ін. Основи оперативно-розшукової діяльності в Україні : навч. посіб. / За заг. ред. В.В. Аброськіна. Одеса : ОДУВС, 2020. 290 с.

Протидія злочинності: проблеми практики та науково-методичне забезпечення

4. Байов В.О. Інформаційно-аналітичне забезпечення протидії наркозлочинам, що вчинюються етнічними злочинними угрупованнями. *Using the latest technologies: Abstracts of III-rd International Scientific and Practical Conference*. Groningen, Netherlands, 2021. P. 35-37.

5. Кальман О.Г., Козьяков І.М., Куц В.М. та ін. Проблеми протидії злочинності: підручник / за ред. проф. О.Г. Кальмана. Харків : Вид-во ТОВ фірма «Новасофт», 2010. 352 с.

6. Фелик В.І. Структура інформаційно-аналітичного забезпечення профілактичної діяльності Національної поліції України. *Наше право*. 2017. № 2. С. 90-95.

7. Злочинна організація та її співвідношення з бандою, організованою групою: реферат. URL: <https://www.kazedu.kz/referat/194206>.

8. Police. 2001. September. P. 24-27.

9. Выявление преступников с помощью информационных технологий. *Борьба с преступностью за рубежом. Информбюллетень*. 2003. № 6. С. 19-23.

10. Гуславский В.С., Задорожный Ю.А., Розовский Б.Г. Информационно-аналитическое обеспечение раскрытия и расследования преступлений : монография. Луганск : Элтон-2, 2008. 287 с.

11. Поиск человека по фотографии - это реальность. URL: <http://softopirat.com/main/399-poisk-cheloveka-po-fotografii-yeto-realnost.html>.

12. По фото в соцсети можно узнать о человеке все! URL: <http://3rm.info/publications/13829-pofoto-v-socseti-mozhno-uznat-o-cheloveke-vse.html>.

13. Создана программа для поиска человека в Интернете по фото. URL: <http://zhzh.info/blog/2011-11-13-3096>.

14. Бочковий О.В. Віртуальні сподівання реальних результатів у інформаційно-аналітичному забезпеченні діяльності підрозділів кримінальної поліції України. *Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності підрозділів кримінальної поліції* : зб. наук. ст. за матер. доп. Всеукр. наук.-практ. семінару, Львів, 23 берез. 2018 р. / упорядники А.В. Баб'як, В.В. Сенік, Т.В. Магеровська. Львів : ЛьвДУВС, 2018. С. 33-40.

15. Бугера О.І. Використання Інтернет-технологій для запобігання злочинності. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2018. № 4(2). С. 25-29.

16. Рудницький І.Л. Особливості виявлення та розслідування контрабанди наркотичних засобів, що вчиняються організованими злочинними

групами : дис. ... доктора філософії : 081 Право / Нац. ун-т «Львівська політехніка». Львів, 2019. 250 с.

17. Малиновська О.А. Міграційна політика: глобальний контекст та українські реалії : монографія. Київ : НІСД. 2018. 472 с.

18. Філіппов С.О. Протидія транскордонній злочинності: глобальний контекст і реалії України : монографія / Нац. акад. Держ. прикордон. служби України ім. Богдана Хмельницького. Одеса : Фенікс, 2019. 450 с.

19. Лук'янчиков Б.Є., Лук'янчиков Є.Д., Петряев С.Ю. Криміналістика : навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.: в 2-х ч. Ч. I: Вступ до курсу криміналістики. Криміналістична техніка. Київ : Нац. тех. ун-т України «Київ. політех. ін-т імені Ігоря Сікорського. 2017. 374 с.

20. Арешонков В.В. Діджиталізація техніко-криміналістичних досліджень як напрям підвищення їх ефективності. *Інноваційні методи та цифрові технології в криміналістиці, судовій експертизі та юридичній практиці* : матер. Міжнар. круглого столу, Харків, 12 груд. 2019 р. / редкол.: В.Ю. Шепітько (голов. ред.), В.А. Журавель, В.М. Шевчук, Г.К. Авдєєва. Харків : Право, 2019. С. 19-22.

21. Иванов В.Г., Иванов С.М., Карасюк В.В. Правова інформація та комп'ютерні технології в юридичній діяльності : навч. посіб. Харків : Право, 2010. 240 с.

22. Хахановський В.Г. Теорія і практика криміналістичної інформатики : автореф. дис. ... доктора юрид. наук. Київ, 2011. 28 с.

23. Шепетько С.А. Міжвідомче інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності суб'єктів, які здійснюють боротьбу з організованою злочинністю. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2017. Вип. 43(2). С. 102-105.

24. Зозуля Є.В. Міжнародне співробітництво органів внутрішніх справ України: історико-правове дослідження : монографія. Донецьк : ДЮІ, 2014. 802 с.

Севрук В. Г.,
кандидат юридичних наук,
старший дослідник, доцент,
провідний науковий співробітник відділу
організації наукової діяльності та захисту прав
інтелектуальної власності
Національної академії внутрішніх справ